

גליון תתעו • ערש"ק פרשת בהר בחוקותי

לקראת שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

קשר פרשת "במדבר" ל"מתן תורה"

איך "נבלע" הקודש?

בשיטת הרמב"ם בדין מדבר לדשויות שבת

"כאילו ילדו" – ממש!

מכון אור החסידות	Or Hachasidus
סניף ארץ הקודש	Head Office
ת.ד. 2033	1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000	Brooklyn, NY 11213
03-738-3734	United States
Likras@likras.org	(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב צבי הירש זלמנוב,
הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב,
הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

הסתבכות בחוטי התענוגות הגופניים

קרבן לפיתויו של היצר הרע

...זו היא דרכו של היצר הרע, הוא שובה את האדם ברשותו על ידי תאוות היתר. כלומר, הוא מפתה את האדם לחפש את התענוג בדברים המותרים, וכך הוא עושה את האדם לפרוע, עד שהאדם מאבד את החוזה האנושי השכלי, וכאשר נתקל בדבר האסור אין הוא כבר יכול להתאפק. היצר הרע עושה את האדם החזק והעמקן לקל דעת, וכך הוא מוריד אותו מטה מטה, עד שהוא מאבד את רגשות האנוש לזולת, הוא נהי' מסור כולו לתענוגותיו ונהי' מושחת במדה כזו שהוא נעשה גרוע יותר מהח' הפרועה ביותר.

ישנם אנשים שנפלו קרבן לפיתויו של היצר הרע, כאלה שיכולים ללמוד ויודעים שמה שהם רוצים לעשות או עושים - אסור לעשותם, וממה שהם עושים מה שאסור לעשות - רע להם על הלב, וזה מעיק להם, אך הם כל כך נחלשו בדעתם, הם נפלו כל כך ל"ע בעולם המזוהם והסתבכו בחוטי התענוגות הגופניים והבשריים, שאין בהם התוקף האנושי, הגאון הנכון, לעקור את עצמם מהנהר הרחב של תענוגות העולם הזה. המהומה של העולם והרעש של העושר המדומה מעוורים את עיניהם ומבלבלים אותם לגמרי, שברצון או שלא ברצון, נסחבים הם בזרם הגדול של ים החיים בלי חשבון ובלי בסיס של אמת וישר.

(תרגום מלקוטי דיבורים ח"ב עמ' שכ, א ואילך - לקוטי דיבורים המתורגם ח"ב עמ' 421 ואילך)

המדר מודפס
לעילוי נשמת
הרה"ח ר' שלמה
בן ר' יעקב ע"ה
יאנצ
נלב"ע כ"ז תשרי ה'תשפ"א
תנצב"ה

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת במדבר, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי', את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תתנע), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כאופן אמירתם, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט, במדור "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויהי"ר שנוזה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונוזה לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שכתא טבא
מכון אור החסידות

תוכן ענינים

מקרא אני דודש.....ב

כבלע את הקרש – איך "נבלע" הקודש?

מהי חידוש הכתוב ב"לא יבואו לראות את הקודש"? / מתי נאסרה ראיית בני קהת את כלי הקודש? / ביאור דברי הכתוב על ביאת בני קהת לשאת רק אחרי שכסו בני אהרן את כלי הקודש

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ח עמ' 8 ואילך)

פנינים...עיונים וביאורים קצרים.....ה

מדוע נמנו ישראל לאחר מעשה העגל? (ע"פ תורת מנחם המ"נ עמ' 328 ואילך)

לאיזה צורך נאמרו למשה שמות הנשיאים? (ע"פ לקוטי שיחות חב"נ עמ' 1 ואילך)

יינה של תורה.....ו

מעין בני ישראל בהכנה למתן תורה

מדוע קוראים את פרשת במדבר קודם מתן תורה? / מהי המשמעות של התואר "ממלכת כהנים"? / מפני מה בחר הקב"ה בבני ישראל דווקא? / ובמה הוא עיקר עבודת האדם עלי אדמות?

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ח עמ' 18 ואילך)

פנינים...דדוש ואגדה.....י

מדוע צריך יודע תעלומות למנות את ישראל? (ע"פ לקוטי שיחות ח"ח עמ' 1 ואילך)

"כאילו ילדו" – כמו לידה ממש (ע"פ לקוטי שיחות חב"נ עמ' 8 ואילך)

חידושי סוגיות.....יא

בשיטת הרמב"ם בדין מדבר לרשויות שבת

ב' דרכים בכוונת החילוק שבש"ס בדין מדבר בין זמן הזה לזמן שהיו בו ישראל לשיטת הרמב"ם

(רשימת חוברת כ"ט)

תורת חיים.....טו

לימוד התורה – כלי לפרנסה

דרכי החסידות.....טז

הסתבכות בחוטי התענוגות הגופניים

התורה חיים

מכתבי עצמו והודרכה בעבודת הש"ת בחיי היום יום

לימוד התורה – כלי לפרנסה

הכלי לפרנסה בהרחבה – "אם בחקתי תלכו"

דוקא סיבה נוספת שיוסיפו בתורה ומצות, ואף שלימוד זה יכול לכלול בתוכו ענין של לא לשמוח, הרי ידוע מאמר רבותינו ז"ל לעולם ילמוד אדם וכו' שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

(תרע"ט מאגזין קודש חס"ד עמ' ק"ט)

היצר הרע לומד בנין אב גם על הבן

במענה על מכתבו - בלי הוראת זמן הכתיבה - בו כותב בהנוגע לבנו... ש' שאפשר ילמדו מקצוע וכו', כיון שבעל-חוב הוא לרגלי הכנסו לדירה אחרת, ולכן אין לו מקום לחשוב על שידור עבורו, כיון ששידור הענינים לבנו יגיעו לכמה אלפים לירות.

ויתבונן בתחלת מכתבו וסיומו, אשר למצוא אלפים לירות בשביל דירה כדאי להכנס בחוב, אף שקודם לזה גם כן ה' נמצא בדירה, אלא שדירה העכשוית טובה יותר, ובהנוגע לקיום המצוה ד"ושננתם לבניך", ואח"כ להשיאו אשה, שזה ממצות הבן שעל האב וכפסק רז"ל [קידושין כט, א], הנה פשוט בעיניו שלא רק שלא צריך לעשות בזה אלא כלשוננו הוא, אין לו שום מקום לחשוב עד"ז, והלא דר הוא בירושלים ת"ו כו"כ שנים, ובדאי שלא נעלם ממנו אשר בני עניים ממש ל"ע, משיאים את בניהם ובנותיהם אפילו בחדשים האחרונים, ומשתדלים שישארו דוקא באהלה של תורה, ומהם אפילו כאלו שלא ה' בידם לשלם אלפים לירות בעד דירה.

וכך הוא אומנתו של היצר הרע, שבתחלה הוא עצמו ה' נמצא באהלה של תורה כל היום, ואח"כ מסיבות שונות ומשונות קבע פרנסתו במקום אחר ונעשה פקיד, ובמילא מובן שגם חלישות בלמוד הנגלה ובלימוד החסידות ובעבודת התפלה, ואין היצר מסתפק בזה ולומד בנין אב על הבן שגם עליו לעשות כזה עוד טרם עמדו על רגליו, אף שהאב עשה זה בהיותו בשנת העמידה, ועד כמה גדול ההעלם וההסתרה שהנ"ל באמת הוא ברור ופשוט ואין מכירים הם הענינים כמו שהם ומלבישים אותם צורה אחרת לגמרי.

ובהנוגע להבפועל ממש, הנה צריך ה' להתייעץ עם הנהלת הישיבה שילמוד בנו הוראה או אומנות השו"ב, זה שמתאים יותר, והש"ת יצליחו. בברכה שהבן יצליח לילך מחיל אל חיל אמיתי, וגם האב יתחיל בזה, והש"ת יצליח להשיג הדרגא שה' בה לפני כמה שנים ועוד להוסיף על זה.

(אגרות קודש חס"ד עמ' קכ"א ואילך)

...נתקבל מכתבו . . חדור בהעדר שביעת רצון ממצב פרנסה בריאות כו', ואפשר קצת ביאור לזה מה שלא הוסיף ואפשר גם גרע במשך זמן זה מהקביעות עתים בתורתנו תורת חיים שהיא הצנור והכלים להמשכת וקבלת ברכות השם יתברך בהמצטרך לאדם לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, כמו שכתוב אם בחקתי תלכו ופירש רש"י שתהיו עמלים בתורה, ונתתי גשמיכם גו' כל הברכות האמורות בפרשה, ויהי רצון שיוסיף בזה וכאילו כבר המשיך ברכות השם יתברך בפועל בהענינים אודותם כותב, ומובטח בורא עולם לקיים הבטחתו האמורה בכתוב הנ"ל.

(אגרות קודש חס"ד עמ' קכ"א)

...מובן מאליו שמכיון שהקב"ה מנהיג את העולם ונותן ליהודים ולכל העולם בכלל את צרכיהם, כי רק הוא ב"ה הון ומפרנס לכל, לא יתכן שע"ז שמתנהגים כפי רצון הבורא, כמו זה שבניהם ילמדו תורה, תהי' הפרעה לפרנסה, אלא להיפך, כאשר מתחזקים ומתנהגים כפי רצון הבורא, הנה למרות שנראה שזה כרוך בקשיים - זוכים שתתקיים הבטחתו של השי"ת "אם בחקתי תלכו (ומפרש"י שתהיו עמלים בתורה, היינו שלימוד התורה בא ע"י יגיעה, אזי) ונתנה הארץ יבולה גו'" - שהקב"ה נותן פרנסה ביותר הרחבה.

(תרע"ט מאגזין קודש חס"ד עמ' קכ"א - אגרות קודש חסידות חס"ד עמ' קכ"א ואילך)

שיעורים בתורה מביאים להטבת הפרנסה

...שמחתי לקבל את מכתבו . . בו הנך כותב אודות השיפור במצב הגשמי וגם אודות השיעורים שיש לך בתורה, שלצורך הם עדיין לא במלוא המידה לעת עתה כפי שהיו צריכים להיות, אבל תקותך לשפר זאת.

אולם מבואר באריכות בספרים רבים שבענין תלמוד תורה לא שייך להשלים את החסר בעתיד, כי כל יום, כמה שילמדו בו, הרי זה מספיק רק ליום זה עצמו, במילא אין בזה אף רגע מיותר שעמו ניתן לפצות על חסרון העבר. גם ידוע פירוש רז"ל שרש"י מביא על הפסוק "אם בחקתי תלכו" - "שתהיו עמלים בתורה וכו'", "ונתתי גשמיכם בעתם וגו'" וכל הברכות האמורות שם, שמוזה מובן בפשטות, שאין מקום לומר שכאשר הפרנסה תשתפר יקבעו שיעור לתורה, שכן אדרבה, היכולת של הטבת הפרנסה לבא, ובמהרה, היא דוקא על ידי שיעורים בתורה, ומה שהפרנסה לעת עתה אינה כראוי - הרי זו

הסוד מודפס
לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת
רחובת ח' פחמא ע"ה
בת יכלהמ"א ר' חוב
ביסטריצק
וליבות משפחתה שיהיו
מגלים ומופלים

מקרא אני הודש

ביאורים בפשוטו של מקרא

כבלע את הקדש – איך "נבלע" הקודש?

מהו חידוש הכתוב ב"לא יבואו לראות כבלע את הקודש"? / מתי נאסרה ראיית בני קהת את כלי הקודש? / ביאור דברי הכתוב על ביאת בני קהת לראות רק אחרי שכסו בני אהרן את כלי הקודש

א. בסיום הסדרה מדבר הכתוב אודות עבודת בני קהת, שהיו נושאים את כלי הקודש: הארון, השולחן, המנורה, המזבחות, הפרוכת וכלי השרת. אמנם, מדגיש הכתוב, בני קהת לא היו נושאים את כלי הקודש כשהם גלויים, אלא שלפני היציאה למסע היו באים אהרן ובניו ומכסים את כלי הקודש בכמה כיסויים - כפי שמבואר בפרשה בפרטיות; ומסיים הענין (ד, טו): "וכלה אהרן ובניו לכסות את הקדש ואת כל כלי הקדש בנסוע המחנה, ואחרי כן יבואו בני קהת לשאת, ולא יגעו אל הקדש ומתו - אלה משא בני קהת באהל מועד".

ולאחר מכן, ב"פרשה" חדשה, מוסיף הכתוב (ד, יז-כ): "וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר. אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלויים. וזאת עשו להם, וחיו ולא ימותו בגשתם את קדש הקדשים, אהרן ובניו יבואו, ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו. ולא יבואו לראות כבלע את הקודש ומתו".

ולפום ריהטא צ"ב, מה היא ההוספה ב"פרשה" זו, כאילו יש בה ציווי חדש שלא שמענו לפני זה? הרי כבר לפני כן נאמר "וכלה אהרן ובניו לכסות את הקודש" ורק "אחרי כן יבואו בני קהת לשאת" - היינו, שבני קהת אינם נמצאים בעת כיסוי כלי הקודש (אלא באים רק לאחר מכן) - ולמה צריך לומר עוד הפעם ש"לא יבואו לראות כבלע את הקודש"?

ב. ולפי פשוטו י"ל:

כשהכתוב אומר בתחילה: "וכלה אהרן ובניו . . ואחרי כן יבואו בני קהת לשאת" - אין כוונתו בזה לאסור על בני קהת להיות נוכחים בעת כיסוי הקודש, אלא רק לומר שאין צורך שיהיו שם, כיון שעבודתם מתחילה רק לאחר מכן.

לבני אדם להלוך ולעבור בהם שפיר חשיבי רשות הרבים גם בזמן הזה, כמ"ש הרמב"ם.

וּלְפָנֶיךָ נמצא לכאורה דהתנא דמנה מדבר בכלל רה"ר מיירי בכל מדברות שבעולם (כולל המדבר הגדול בזה"ז). אלא שעפ"ז יש להבין אמאי נקט בל' "איזו היא רשות הרבים . . המדבר" בה"א הידיעה, דמשמע דאיירי במדבר הידוע ומסויים ולא במדברות סתם. ובשלמא לרש"י ותוס' דמפרשי במסקנא דשמעתין דהמדברות כולם אינם רה"ר, ורק מדבר ששהו בו ישראל ה' רשות הרבים בזמן ששהו בו ישראל, שפיר נקט הך תנא "המדבר", דקאי על מדבר זה המסויים ששהו בו ישראל, אבל להרמב"ם דסבר שכל מדבריות רשות הרבים הם, קשיא אמאי נקט בהאי לישנא, וטפי הול"ל "מדבר" סתם. ודיוק בולט הוא, שהרי בשאר דברים אכן נקט תנא דברייתא

בסתם, "סרטיא ופלטיא . . ומבואות כו'".

[ופשיטא] דלא דמיא ל"הכרמלית" דנקיט התם גבי אלו ש"אינן לא כרה"י ולא כרה"ר", כי שם נקטו בה"א בראשו לפי שבא אחר ים ובקעה ("ים ובקעה כו' והכרמלית") דאף אינהו כרמלית נינהו, ואתי לאוסופי סוג כרמלית המיוחד, כדמסיק התם בשמעתין].

איברא דיש לבאר שזהו מחמת שבעיקר אתי ברייתא זו המחשיבה מדבר לרה"ר – לרבות מדבר הגדול, "המדבר", דגבי' בעינן הדגשה וחידוש מיוחד לומר שדין רה"ר עליו, שאף שה' זמן שכמה רשויות היו בו, ועוד זאת שעתה חזינן דאינו ראוי להילוך בני אדם, כדברי התנחומא הנ"ל, אעפ"כ רשות הרבים הוא. ומיני' ידעינן כבר בכל-שכן לשאר מדבריות שמעולם לא היו בהם כמה רשויות וראוים הם להילוך בני אדם.

(וכדברי רש"י בתחילת הענין (ד, ה): "ובא אהרן ובניו וגו' – יכניסו כל כלי וכלי לנרתקו המפורש לו בפרשה זו, ולא יצטרכו הלויים בני קהת אלא לשאת").

ולפי זה מובן בפשטות ההוספה בהפרשה שבסוף, שהיא באה לחדש ש"לא יבואו לראות כבלע את הקודש" – שלא רק שאין צורך שיהיו שם בעת כיסוי הקודש, אלא גם שהדבר אסור עליהם.

אמנם מהמשך לשון הכתוב הראשון – "ואחרי כן יבואו בני קהת לשאת ולא יגעו אל הקודש ומתו", משמע, שזה שבני קהת באים רק "אחרי כן", הוא כדי למנוע אותם מנגיעה בכלי הקודש, והיינו שגם שם נתכוון הכתוב לאסור עליהם לבוא לפני שסיימו אהרן ובניו את כיסוי כלי הקודש (כדי שלא יכשלו בנגיעה);

אך מכל מקום, יש למצוא הוספה וחידוש בפרשה שבסוף, וכדלקמן.

ג. ביאור הענין:

הנה בכיסוי הכלים על ידי אהרן ובניו, היו (בכללות) שני חלקים. ולדוגמא, כשבאו לכסות את המנורה וכליה, הרי כיסו אותה תחילה ב"בגד תכלת" – "ולקחו בגד תכלת וכסו את מנורת המאור ואת נרותיה גו'" (ד, ט); ולאחר מכן הוסיפו לכסות אותה ב"מכסה עור תחש" – "ונתנו אותה ואת כל כליה אל מכסה עור תחש" (ד, י).

וכן בשאר הכלים (בדרך כלל), כיסו אותם בשני כיסויים; וכמו מזבח הזהב – "ועל מזבח הזהב יפרשו בגד תכלת, וכסו אותו במכסה עור תחש" (ד, יא).

ומעתה יש לפרש את ההוספה והחידוש שבציווי "ולא יבואו לראות את הקודש":

הציווי הראשון, "ואחרי כן יבואו בני קהת לשאת ולא יגעו אל הקודש", מדבר רק על החלק הראשון שבהכיסוי. כלומר: כל עוד כלי הקודש גלויים ואינם מכוסים כלל – אז אסור לבני קהת לבוא, שמא יגעו; אולם לאחר שכבר נתכסו הכלים ב"בגד תכלת" – אז לכאורה כבר אין בזה איסור, כי אין הכלים מגולים ואין חשש שיבואו לנגוע בהם בעצמם.

וזהו שמוסיף הכתוב בהציווי השני, "ולא יבואו לראות את הקודש", שבני קהת לא יהיו נמצאים גם בחלק השני, "לא יבואו לראות" כלל; כלומר: גם לאחר שהכלים עצמם כבר מכוסים ב"בגד תכלת", ועתה אהרן ובניו עוסקים בכיסויים ב"מכסה עור תחש" – הנה גם בזמן זה אסור לבני קהת להיות שם ולראות את עבודת אהרן ובניו, עד שיהיו הכלים "בלועים" לגמרי ומוכנים למשא.

[ומכל מקום, גם לאחר הציווי השני, "ולא יבואו לראות את הקודש", עדיין יש צורך גם בהציווי הראשון, "ואחרי כן יבואו .. ולא יגעו אל הקודש":

כי בציווי השני נאסרה הראיה – "ולא יבואו לראות", והיה אפשר לומר שאם יבוא לוי ויגע בכלי הקודש מבלי לראותם – יהיה הדבר מותר. (וע"ד המסופר בפ' נח (ט, כג), על שם ויפת שלא רצו לראות בבושת אביהם ולכן כיסו אותו באופן שהפכו פניהם אחורנית

ולא ראוהו). וזה קמ"ל הציווי הראשון, ש"לא יגעו אל הקודש" בשום אופן, אפילו מבלי לראות].

ד. ולפי זה יומתקו מאוד דברי רש"י בפירושו על "כבלע את הקודש", וז"ל (כ"ה) הגירסא בדפוס ראשון): "ולא יבואו לראות כבלע את הקודש – לתוך נרתק שלו, כמו שמפורש למעלה בפרשה זו: 'ופרשו עליו בגד פלוני', וכסו אותו במכסה פלוני, ובלוע שלו זהו כיסוי".

ולכאורה אינו מובן, מה בא רש"י לחדש באריכות לשונו? הרי לכאורה, רש"י בא לומר בפשטות – ש"בלע" פירושו "כיסוי" (כיון שעל ידי הכיסוי נעשה הקודש "בלוע" ונסתר); והיה צריך לומר בקיצור: "כבלע את הקודש – כשמכסין אותו" (וכתרגום אונקלוס כאן: "כד מכסין"), ותו לא!

אולם לפי הנ"ל יש לפרש:

אם רש"י היה כותב רק "כשמכסין אותו" – היתה משמעות הדברים שהאיסור לראות הוא רק בעת החלק הראשון בהכיסוי, כאשר מכסים את הקודש ב"בגד תכלת"; אבל אחר כך, כאשר מוסיפים כיסוי של "מכסה עור תחש", הנה כיון שבלאו הכי הקודש כבר אינו מגולה, הרי מותר "לראות".

ולזה מאריך רש"י ומדגיש, שבהכיסוי היו שני חלקים: א) "ופרשו עליו בגד פלוני", ב) "וכסו אותו במכסה פלוני" – ורק אחרי שנתכסה הקודש בשני הכיסויים אז הוא נקרא "בלוע" בשלימות; ובמילא מובן, שהאיסור על בני קהת "לראות כבלע את הקודש", חל עד שמסיימים לכסות את הקודש לגמרי.

[ובאמת יש להוסיף ולהאריך בביאור דברי רש"י אלו, ועוד חזון למועד בעז"ה].

הרמב"ם ע"פ דברי התוס' בחולין פח ע"ב ד"ה אלא, דבזמן ששהו בו ישראל ה' המדבר מצמיח, וא"כ י"ל דה' דינו כשדה ולא כרשות הרבים, ועדיין יל"ע בזה מיומא עה ע"ב דמשמע שמאכלים מלבד המן היו באים ממדינת הים דוקא ולא העלה שם הש"ס אפשרות שהי' צומח מן המדבר, אבל בזה י"ל דסו"ס לא זרעו כ"כ כדי אכילה לכולם, והתם מיירי בדבר שכולם ניזונו ממנו, עיי"ש. ועיי"ע במנחות מה ב ובשה"ש רבה ד יב.

ובאמת אפשר ליישב תירוצו ר"א בן הרמב"ם בדרך מחודשת ביותר, דבאמת אף איהו מפרש דברי הגמרא "כאן בזמן הזה" כרש"י דאכן בזמן הזה אין המדבר רשות הרבים (ודלא כביאור נו"כ הרמב"ם דהרמב"ם הפך מרש"י), מיהו ס"ל דכל הנידון כאן בסוגיא מיירי דוקא ב"מדבר הגדול" (כלשון הכתוב) שהלכו בו ישראל בצאתם ממצרים, דדוקא על מדבר זה אמרו דלא הוי רשות הרבים בזמן הזה, אבל "מדברות" סתם שפיר מנאן הרמב"ם בכלל רשות הרבים גמורה.

וביאור הדבר, דדוקא המדבר הגדול אינו רה"ר בזמן הזה להיות שאין הוא ראוי כלל להילוך בני אדם. ועיי' בתנחומא בשלח יח, בתיאור מדבר זה שהי' מלא נחשים ולא היו יכולים לעבור בו אם לא בדרך נס. ומעתה י"ל דאליבא דהרמב"ם להכי חשיב "המדבר" בברייתא השנית דאיירי "בזמן שישראל שרויין במדבר", אשר אז דוקא (שהיו יכולים להלוך בו ע"י נס) אפי' מדבר זה גופי' דלא הוי עתה רה"ר ואינו ראוי להילוך, הי' אף הוא רשות הרבים. מיהו מדברות סתם הראויים

דהמדבר רשות הרבים הי' אף דלדידי' נמי היתה בו רשות הרבים גמורה (כמ"ש רש"י ותוס'), כי אז אתו אינשי למיטעי על כרמלית שהיתה שם שרשות הרבים היא.

אמנם, גופא דהאי תירוצא דמחמת שהיו מחנותיהם סדורין ולא היו שכיחים מדגל אחר שם שוב לא הוי רשות הרבים גמורה (אע"ג דרשאין כל אחד להלך שם) – הוא דוחק קצת. ובייחוד לשיטת הרמב"ם שלא הזכיר כלל שיש שיעור אנשים המצויים במקום ע"מ להחשיבו רשות הרבים גמורה, ולא נקט בחיבורו כלל הא דרשות הרבים צריכה שיהיו ס' ריבוא בוקעים בה (ועיין מגיד משנה כאן. ועיי"ע בפייה"ש עירובין פ"ה מ"ו), ומהיכא תיתי לומר שיעור ולחדש גדר זה שדגל אחד לא הוי רשות הרבים מחמת שאין בני דגל האחר שכיחים בו.

ובש"מא לרש"י ותוס' (דאינהו סברי כנ"ל דדוקא בזמן ההוא הי' המדבר רשות הרבים ולא בזמן הזה), שפיר סברי שיעור מיוחד לרשות הרבים שצ"ל ס' ריבוא בוקעים בו (וכשיטת רש"י בעירובין ומתוס' בשבת בסוגיין), וזהו נמי דנקיט רש"י בביאור הא דמחנה לוי' רשות הרבים הי' ממה דכל ישראל היו שכיחים אצל משה, שדייק לומר בל' "שהיו הב"מ מצויין אצל משה רבינו", כי באמת לרש"י יש הגבלה ושיעור בזה. אבל להרמב"ם דאין בזה שיעור אמאי בהליכת אנשי דגל ראובן שהיו רבים כ"כ לעשות המקום לרשות הרבים גמורה, ומה בכך שהמחנות היו סדורין.

ושמא יש ליישב דברי ר' אברהם בן

חשובה למנותן, כי אם כשיצאו מעבדות לחירות מנאן, כל שכן כאשר יצאו ממיתה לחיים" (וע"ד מאמר חז"ל "ומה מעבדות לחירות אמרי" שירה ממיתה לחיים לא כ"ש" - מגילה יד, א).

לאיזה צורך נאמרו למשה שמות הנשיאים?

ואלה שמות האנשים אשר יעמדו אתכם
(א, ה)

צריך ביאור: לאיזה צורך פירט הקב"ה למשה את שמות הנשיאים בציווי זה, שנאמר בר"ח אייר ("באחד לחודש השני בשנה השנית" (ריש פרשתנו)) - והלא שמותיהם כבר היו ידועים לו מכבר, שהרי כבר בחודש ניסן הביאו הנשיאים את נדבת המשכן (ראה נשא ז, א ואילך)? ויש לבאר:

על הפסוק (א, ד) "ואתכם יהיו איש איש למטה" פירש רש"י: "כשתפקדו אותם יהיו עמכם נשיא כל שבט ושבט", ומפירושו מובן (ראה משכיל לדוד כאן) שכל י"ב הנשיאים היו צריכים להשתתף במנין כל שבטי ישראל, ולא רק כל נשיא במנין שבטו. ונמצא שבעת מנין בני ישראל נתמנו הנשיאים במינוי חדש שלא הי' להם לפני זה, שעד אז הנהיג כל נשיא רק את שבטו שלו, ובעת מנין בני ישראל נתמנו על כל ישראל.

וזהו מה שנאמר כאן על הנשיאים "אלה קרואי העדה", שפירושו שיהיו "נקראים לכל דבר חשיבות שבעדה" (א, טז ובפירש"י). והיינו, שאז נתמנו הנשיאים להיות "נקראים" לא רק לדברים הנוגעים לשבטיהם, כי אם לכל "דבר חשיבות" שב"עדה" כולה.

ועל פי זה יובן הטעם שנאמרו כאן שמות הנשיאים, שהרי מצינו שמינוי הקב"ה באים על ידי קריאה בשם, וכענין שמצינו במלאכת המשכן (תשא לא, ב ואילך) "ראה קראתי בשם בצלאל גו' ואמלא אותו רוח אלקים". ועל זו הדרך קרא הקב"ה כאן בשמות הנשיאים, ומינה אותם להיות "קרואי העדה" - לכל דבר חשיבות שבעדה כולה.

מדוע נמנו ישראל לאחר מעשה העגל?

ידבר ה' אל משה ו' שאו את ראש כל עדת בני

ישראל

מתוך חובתן לפני מונה אותם כל שעה. כשיצאו מצרים כנאן, וכשנפלו בעגל כנאן לידע בני הנותרים, וכשבא להשרות שכינתו עליהם כנאם (א, א-ב. רש"י)

מובן שהכוונה בדברי רש"י "מונה אותם כל שעה" אינה לכל שעה כפשוטו, שהרי רש"י עצמו מפרט רק שלשה מנינים שמנה הקב"ה את בני ישראל, אלא הכוונה היא לזמנים מיוחדים בלבד.

והנה, ב' הזמנים "כשיצאו ממצרים", ו"כשבא להשרות שכינתו עליהם" - מובן שהם זמנים מיוחדים, שבהם נעשה שינוי במצבם של בני ישראל: ביציאת מצרים יצאו מעבדות לחירות ונהפכו מעבדי פרעה לעבדי השי"ת (ראה יתרו כ, ב ובפרש"י), ועל הקמת המשכן אמר הקב"ה "ושכנתי בתוכם" (תרומה כה, ח), שאז זכו בני ישראל להשראת השכינה בקביעות ובהתיישבות.

אמנם, אינו מובן מדוע מנה הקב"ה את בני ישראל כשנפלו בעגל, וכי איזו "שעה" חשובה היא זו, והרי לכאורה לא הי' שום שינוי במצבם של בני ישראל שלא מתו בעגל?

ויש לומר שביאר זאת רש"י בדיוק לשונו "וכשנפלו בעגל מנאן לידע בני הנותרים":

מצינו לעיל (שמיני י, יב) שלאחר מיתת נדב ואביהוא כינה השי"ת את אלעזר ואיתמר בשם "הנותרים", ופירש רש"י שם שכינוי זה הוא משום ש"אף עליהם נקנסה מיתה על עוון העגל", ומכל מקום לא מתו, והרי הם "הנותרים מן המיתה". והיינו דשם "נותרים" מראה על היותם ניצולים מדין מיתה שכבר נגזר עליהם.

ומעתה יש לפרש כן גם בנוגע למנין בני ישראל לאחר שנפלו בעגל. שבעצם נגזר אז דין מיתה על כללות בני ישראל, כמו שנאמר "ויחר אפי בהם ואכלם" (תשא לב, י), ואלו שלא מתו הרי הם בבחינת "הנותרים מן המיתה".

וממילא מובן למה נחשב זמן זה כשעה

הרבים נינהו ולא הוי ככרמלית שאינה רה"י ממש כו', וא"כ אכתי אי סבר הרמב"ם דבשאר מקומות הי' המדבר רה"ר גמורה אמאי לדידי' לא פסיקא לי' לתנא דברייתא למנות המדבר בכלל רשות הרבים, הא פשיטא דלא אתו אינשי למיטעי לפרש דברי הברייתא על רשות היחיד גמורה שהיתה מצוי' שם.

והנה, ר' אברהם בן הרמב"ם כתב (בברכת אברהם סי' טו) לתרץ דברי אביו וז"ל: דקא קשיא לך לענין מדברות מדקא מפרשי עלמא בזמן שהיו ישראל במדבר הי' המדבר רה"ר, איכא עלמא אחריני דמפרשי בזמן שישאל חונים במדבר והיו מחנותיהם סדורין בו והוא מקום דירתן הי' לגבן כמו בקעה ושדה . . . ובזמן הזה שאין ישראל דרין בו אלא כל מי שירצה מהלך ועובר בתוכו הוא רשות הרבים. ע"כ. ויש לפרש דר"ל שבזמן ההוא שהיו מחנותיהם סדורין שוב לאו כל אחד ואחד הי' מהלך בכל מקום, ובמקום דגל ראובן לא היו שכיחים מדגל יודא כו', ולהכי רק מחנה לוי' הי' רשות הרבים לפי שהיו הכל שכיחים אצל משה (כנ"ל מדברי רש"י), משא"כ בזמן הזה שפיר כל הרוצה מהלך בכל מקום במדבר ולהכי הוי רשות הרבים.

ומעתה יש לומר דהמחנות הללו שהיו סדורין - ככרמלית היו, כי אף שאין כל הרבים מהלכים שם מ"מ אינם רשות היחיד ממש, ושוב נמצא דלכד האהלים עצמם שהיו רשות היחיד גמורה היתה שם עוד רשות שאינה רשות הרבים, וכרמלית היתה, והשתא אתי שפיר מאי דפירשנו לעיל דאליבא דהרמב"ם לא פסיקא לי' לתנא דברייתא דמיירי בזמן ההוא למימר

מדברות אינם רה"ר לדורות (ועכ"פ - רק בתנאי שיהיו רבים מצויין שם כמו בזמן ישראל במדבר, והרמב"ם כתב בסתם דהוי רה"ר). ולהכי נקטו המפרשים (וראה להלן מדברי ר"א בן הרמב"ם), דאכן הרמב"ם פירש התירוצן בהיפך מרש"י, ד"כאן בזמן שישאל שריוין במדבר" היינו דאז לא הוי רה"ר, ו"כאן בזמן הזה" הוא דהוי רשות הרבים. ומעתה יל"ע טובא מה הכריח הרמב"ם לפרש דלא כרש"י.

אבל לפי המבואר בדף צ"ו י"ל דבאמת אין צריך להרחיק דהרמב"ם ס"ל לגמרי להיפך מרש"י, דבזמן ההוא לא הי' המדבר כ"פ רשות הרבים, ורק שכיין ששמענו דבזמן ההוא היו כמה רשויות במדבר גופא כיון שהיו האהלים וכו', יש לומר דמהתם גופא אתיא לי' להרמב"ם לפרש ד"כאן בזמן שישאל שריוין במדבר" קאי אתנא דברייתא ד"א קא חשיב מדבר בכלל רשות הרבים, כי מאחר שבאותו הזמן כמה רשויות היו במדבר גופי', היינו שלא כל המקומות בו היו רשות הרבים, הלכך לא **פסיקא** לי' לתנא דברייתא דמיירי בזמן ההוא לומר שהמדבר רשות הרבים הוא כי יבואו לטעות גם על המקומות שאינם רשות הרבים גמורה (מיהו, אכן יש מקום במדבר שהוא רה"ר גמורה גם בזמן ההוא כשיטת רש"י). ואידך תנא דנקיט דמדבר הוי רה"ר תמיד הוא דמיירי "בזמן הזה".

איברא דזה צ"ע, דהא גם לסוגיא דלעיל גבי כמה רשויות שהיו במדבר, הרי הרשויות שלא היו רשות הרבים היינו האוהלים שהיו רשות היחיד ממש (וצדדיהם שהיו מקום פטור מן התורה), ובכגון דא פשיטא דליכא למטעי דרשות

ביאורים בעניני הפרשה על דרך ההסידות

הכבוד מרפס
לעילוי נשמת
הרה"ח ר' יהודה לייב ב"ר
מרדכי אברהם ישעי'
ע"ה נפטר
מזכור ב"ק ארמור י"ע
נלב"ע י"ד ניסן התשפ"ב
הנעב"ה

מניין בני ישראל כהכנה למתן תורה

מדוע קוראים את פרשת במדבר קודם מתן תורה? / מהי המשמעות של התואר "ממלכת כהנים"? / מפני מה בחר הקב"ה בבני ישראל דווקא? / ובמה הוא עיקר עבודת האדם עלי אדמות?

כלל גדול כלל השל"ה הק', אשר "לכל זמן ועת לכל חפץ, כי בודאי גלגול המועדים של כל השנה, הנה אלה מועדי ה' . . . בכולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן, כי הכל מיד ה' השכיל" (חלק תושב"כ ריש פר' וישב).

והנה, על פרשת במדבר מפורש בפוסקים (טושו"ע או"ח סתכ"ח ס"ד) ש"לעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת". ומובן, שיש ללמוד מפרשתנו על עניינם של ימי ההכנה לזמן מתן תורתנו, שחלים בתקופה זו.

מעלותיהם של ישראל – מצד הבחירה ומחמת עבודתם

שלוש דרגות בהפלאות מעלת בני ישראל מסר להם משה ביום ב' בסיון: א. "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ"; ב. "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים"; ג. "וגוי קדוש" (יתרו יט, ה-י).

יש לבאר ההפרש בין שלש מעלות אלו:

א. "והייתם לי סגולה מכל העמים" – בחירת הקב"ה בישראל

מעלה זו מדגישה את מה שהשי"ת בחר בישראל מבין כל האומות. "בחירה" אמתית, אינה באה מצד מעלת הנבחר, אלא הנבחר והאחרים זולתו נצבים בהשוואה אצל הבוחר, וכח הבחירה הוא לבחור בין שני דברים השווים בעיניו. וכמו כן, הבחירה בישראל אינה מצד מעלתם, אלא לפניו ית' "כחשיכה כאורה" (תהלים קלט, יב), ומכל מקום בחר בישראל

הכבוד מרפס
לעילוי נשמת
הרב שמעון ב"ר נחום
שמואל דוד הלוי ע"ה
רייטשק
נפטר כ' כסלו התשפ"ב

עיון ופולחן בסוגיות הפרשה

בשיטת הרמב"ם בדין מדבר לרשויות שבת

ב' דרכים בכוונת החילוק שבש"ס בדין מדבר בין זמן הזה לזמן שהיו בו ישראל לשיטת הרמב"ם

הרמב"ם. דהנה בברייתא דלעיל מיני' בפרק קמא דף ו ע"א: "ת"ר ד' רשויות לשבת כו' ואיזו היא רשות הרבים סרטיא ופולטיא גדולה ומבואות המפולשין זו היא רה"ר גמורה כו'", ופריך התם בשמעתין "ולחשוב נמי מדבר דהא תניא איזו היא רה"ר סרטיא ופולטיא כו' והמדבר", ומשני "אמר אביי לא קשיא, כאן בזמן שישראל שרוין במדבר כאן בזמן הזה". וברש"י פירש (וכ"מ בתוס') ד"כאן בזמן הזה" קאי על הברייתא שלא החשיבתו רה"ר, ד"בזמן שהיו ישראל במדבר חשיבא רשות הרבים, בזמן הזה אינו מקום הילוך לרבים דהולכי מדברות לא שכיחי".

ועפ"ז הקשונו"כ הרמב"ם במש"כ ריש פי"ד מהל' שבת "ארבע רשויות לשבת, רשות היחיד ורשות הרבים וכרמלית ומקום פטור. אי זו היא רה"ר מדברות והיערות ושוקים ודרכים המפולשין להן כו'". דלכאורה הוא תימה כיון שלפי הנ"ל

לענין חניית ישראל במדבר על דגליהם הנזכרת בפרשתנו, מצינו בשבת צו ריש ע"ב גבי מלאכת הוצאה מרשות לרשות: הוצאה גופה היכא כתיבא (ואע"ג שהיתה במשכן כו' אי לאו דכתיב לא הוי מחייבי עלה לפי שמלאכה גרועה היא. תוס'), א"ר יוחנן דאמר קרא ויצו משה ויעבירו קול במחנה (לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש ויכלא העם מהביא), משה היכן הוה יתיב במחנה לוי' ומחנה לוי' רשות הרבים הואי (שהיו הכל מצויין אצל משה רבינו. רש"י) וקאמר להו לישראל לא תפיקו ותיתו מרשות היחיד דידכו (מאהליכם. רש"י) לרשות הרבים. ע"כ. והמורם מזה, דבמדבר גופי' היו כמה רשויות לענין שבת בזמן שהיו מצויין בו ישראל, ולא ה' כולו בסוג אחד של רשות מרשויות שבת.

ונראה ליישב עפ"ז קושיא בשיטת

מדוע צריך יודע תעלומות למנות את ישראל?

וידבר ה' אל משה ג' שאו את ראש כל עדת בני ישראל
מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה
(א, א-ב, רש"י)

יש לתמוה: בפשטות, הטעם שהאדם מונה את הדברים החביבים עליו, הוא מפני שרוצה לדעת את מנינם המדויק. אבל הקב"ה - הרי לפניו נגלו כל תעלומות, והוא יודע את מספרם המדויק של בני ישראל, ומה צורך יש לו למנותם כל שעה?
ויש לבאר:

במנין בני ישראל לא ניכר שום חילוק בין יהודי לרעהו, והגדול שבגדולים נמנה באותו ערך ובאותו מספר כמו הפחות שבפחותים. מובן, אפוא, שמנין זה אינו מבטא את מעלתם של בני ישראל מצד אופן עבודתם את השי"ת, שאם כן ה' המנין צריך להיות באופן המדגיש את מעלת הגדולים לגבי הפחותים; אלא הוא מבטא את המעלה שהיא בכל בני ישראל בשווה - עצם הנשמה ("דער פינטעלע איד") שישנה בקרב כל איש ישראל.

מעלה זו שיש בכל איש ישראל, הרי היא גדולה ונשגבת, ואינה נגלית על דרך הרגיל, ויש צורך לעוררה ולגלותה.

וזהו פירוש דברי רש"י "מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה": השי"ת מחבב את בני ישראל מצד נקודת היהדות אשר בהם, ובכדי לגלותה ולעוררה הרי הוא מונה אותם, כי המנין גופא, מצד טבעו שמשווה גדולים כקטנים, הוא הוא המגלה את חביבותן של ישראל לפני המקום.

"כאילו ילדו" - כמו לידה ממש

ואלה תולדות אהרן ומשה
ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה לפי שלמדן
תורה, מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו
הכתוב כאילו ילדו
(ג, א, רש"י)

יש לבאר הדברים על-פי פנימיות
העניינים:

ידועה תורת הבעש"ט (תניא שער היחוד
והאמונה פ"א), אשר כל הנבראים כולם אינם
קיימים מעצמם לאחר שנבראו, אלא הקב"ה
בוראם ומחיי אותם בכל רגע ממש מאין ליש.

והנה, חיותו האמיתית של כל אדם
מישראל היא על ידי לימוד התורה, שעלי
נאמר "כי הם חיינו ואורך ימינו" (ברכות ק"ש
דערבית), ועל מי שאינו עוסק בתורה נאמר
"הכרת תכרת הנפש ההיא" (שלה טו, לא.
סנהדרין צט, א), משום שפרש ממקור חיותו
ר"ל.

ונמצא שהלומד עם בן חבירו תורה,
שבזה הוא משפיע בו את חיותו - הרי הוא
גורם בזה שתתהווה מציאותו מחדש באותו
רגע, והרי זה "כאילו ילדו" ממש.

לקראת שבת

דווקא (ראה לקוטי שיחות ח"א עמ' 5 ואילך. ועוד).

ב. "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" - שולמים על הגשמיות ומזככים אותה

מעלה זו, כבר אינה קשורה עם עצם בחירת השי"ת בישראל, אלא היא נובעת מעבודתם את קונם. בפירוש "ממלכת כהנים" כתב רש"י שאינו מעניין כהונה ושירות, אלא "שרים". עניינם של שרים הוא שהם שולטים ומנהיגים את המדינה וענייני, וכמו כן ישראל המה שרים המנהיגים ושולטים על גשמיות העולם.

כי הנה, ענייני הגשמיות מצד עצמם הם שפלים ונחותים, וכל מטרת בריאת העולם, היא בכדי שישראל על ידי עבודתם יזכרו ויקדשו אותם עד שיהיו ראויים להיות דירה ומשכן לו ית' (ראה תנחומא נשא טז. תניא פל"ו). עבודה זו אינה העסק במצוות ועניני קדושה ממש, אלא השליטה על העולם וענייני הגשמיים שאינם קדושים. והוא מה שציוותה תורה (אבות פ"ב מ"ב) "כל מעשיך יהיו לשם שמים", ו"בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, ו), שאכילתו ושתייתו ופרנסתו וכל עסקי החולין של יהודי, יהיו אך ורק לשם שמים ולעבודתו ית'. ובעבור עבודה זו נקראו ישראל "שרים", שהמה מטילים שררה על עניני גשמיות העולם, ומנהיגים אותם להתעלות לקדושה.

ג. "וגוי קדוש" - קדושים ומובדלים מן העולם

בזה מדבר הכתוב על מעלתן של ישראל כפי שהם "קדושים", דהיינו מובדלים ומופרשים מן העולם הגשמי. ומעלה זו היא בדוגמת מעלת הכהנים (ראה במקור הדברים ההכרח לכך ש"וגוי קדוש" דווקא מורה על מעלת הכהונה), שאף שהם חיים בגוף גשמי ומתנהגים בהנהגות גשמיות, מכל מקום הרי אין להם חלק ונחלה, כי ה' הוא נחלתם (עקב י, ט), וכל מעיינם הוא לעמוד לפני ה' לשרתו (שם ח). וכפי שרואים בנוגע לאכילת מתנות כהונה, שאף שהיא אכילה גשמית, הרי אצל הכהנים הוא עניין של מצווה וקדושה, ומברכים על האכילה "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצווננו" כו' (רמב"ם סוף הל' תרומות).

ומעין מעלת הכהנים, הוא בכל איש ישראל בעת לימוד התורה וקיום המצוות, שבזמנים אלו אין הוא עוסק בענייני חולין, והוא קדוש ומובדל מענייני העולם, ועומד ומשרת לפני ה' [וראה במקור הדברים שגם בקיום המצוות גופא, יתכנו ב' כוונות ואופנים, וגם יש לחלק בין לימוד התורה לקיום המצוות. עיי"ש].

"סגולה מכל העמים", "שרים" ו"גוי קדוש"

- ג' מעלות כנגד ג' מניינים

כאמור, פרשת במדבר היא הכנה לקראת מתן תורה, ועל כן נרמזו בה שלוש מעלות אלו שנאמרו כהכנה למתן תורה:

עניינה של פרשה זו הוא מניין בני ישראל, ועד שחומש במדבר כולו נקרא בשם "חומש הפקודים" (יומא סח, ב). ושלשה מניינים הם בפרשתנו: א. מניין כל בני ישראל מלבד שבט

לוי (ריש פרשתנו); ב. מניין בני לוי מבן חודש ומעלה (ג, טו ואילך); ג. מניין בני קהת מבן שלשים שנה (ד, ב ואילך).

והם הם שלשת העניינים במעלתן של ישראל:

א. מניין בני ישראל, "סגולה מכל העמים" –

כלל הוא בדברי חז"ל (ביצה ג, ב. וש"ג) אשר "דבר שבמניין לא בטיל", וכתב השל"ה (שמז, א ואילך) שזהו הטעם למה שנמנו ישראל, בכדי ליתן בהם חשיבות שלא יבטלו בין אומות העולם ח"ו. והנה, כמה סוגים יש בדברים שאינם בטלים כמו "ברי", ו"בעלי חיים" (ראה רמב"ם הל' מאכא"ס פט"ז ה"ו-ז), ובכולם משום חשיבותו הגלוי' של הדבר. אך דבר שבמניין, אין בו מעלה גלוי' יתר על שאר דברים, ורק מה שמונין אותו מגלה חשיבות מיוחדת שיש בו.

ומעין זה הוא גם מה שישאל הם "סגולה" של השי"ת, שבחר בהם לא מצד מעלתן אלא בבחירה למעלה מטעם ודעת, שחביבות מיוחדת זו אינה קשורה במעלות מסוימות, וממילא אין היא ידועה לכל, ורק כאשר מונה אותם הרי זה מגלה חביבותם ומעלתם שבחרם השי"ת. וזוהי מטרת המניין, להודיע את חביבותם – מתוך חיבתן לפניו מונה אותן כל שעה (רש"י ריש פרשתנו).

ב. מניין בני לוי, "שרים" –

לאחר המניין הכללי, ציוה השי"ת למנות את בני לוי בפני עצמם, והוא אינו מניין וחביבות שמצד עצם מציאותם, אלא הוא בא בשייכות לתפקידם המיוחד, "ואתה הפקד את הלויים – לשון מינוי שררה" (א, נ ובפרש"י), שעל ידי המניין "מבן חודש ומעלה" נפעל בהם עילוי מיוחד שייקראו "שומר משמרת הקודש" (ג, טו ובפרש"י).

מניין זה השני, רומז על מעלתן של ישראל מצד עבודתם, שהם "שרים", ששולטים על עניני העולם שינוצלו לעניני קדושה בלבד. והיא המעלה שנתבארה לעיל מדברי הכתוב "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים – שרים", שבני ישראל שולטים ומנהיגים את גשמיות העולם שתעלה ותזדכך ותיהפך לקדושה.

ג. מניין בני קהת, "גוי קדוש" –

מניין בני קהת האמור בפרשתנו, אינו רק משום מעלת עבודתם הכללית, אלא בא להדגיש סוג המיוחד שבעבודתם – "באהל מועד קודש הקדשים – המקודש שבכולן" (ג, ד ובפרש"י). בני קהת נשאו את כלי המשכן והארון, שהיא עבודה שבבחינת "קודש הקדשים".

במניין זה, נרמזה מעלתן השלישית של ישראל, מה שהם "גוי קדוש", שמובדלים מעניני העולם, ועוסקים בעניני קדושה בלימוד התורה וקיום המצוות, וכל מציאותם היא לשרת לפני ה'.

העיקר הוא לזכך את גשמיות העולם

וזהו הטעם למה שפרשת במדבר נקראת קודם חג השבועות, בעבור ידע האדם את אופני העבודה האמורים בקשר עם מתן תורה המתחדש בכל שנה ושנה.

והנה, עיקר החידוש בפרשתנו הוא מניין בני לוי. שהרי מניין בני ישראל כבר הי' לעולמים, "כשיצאו ממצרים" (רש"י ריש פרשתנו), וגם מניין בני קהת אינו חידוש המיוחד בפרשתנו, כי למרות שבני קהת מיוחדים בעבודתם, מכל מקום גם בני גרשון ומררי נמנו כמותם באותו סדר, בפרשת נשא, ואין זה עניין המיוחד בפרשתנו. ועיקר החידוש בפרשתנו, הוא מניין בני לוי, שתוכנו הרוחני הוא שבני ישראל הם "שרים" ושולטים על ענייני העולם, ומעלים אותם לקדושה.

וללמדנו בא הדבר, שישים האדם אל לבו, שעיקר ענין עבודתן של ישראל היא המעלה השנית, מה שמנצלים את עסקי העולם הגשמיים לתועלת עבודת ה'. כי זו תכלית בריאת העולם, לזכך ולקדש ענינים גשמיים לעשותן דירה לו ית', וכמבואר בסה"ק (ראה לקוטי שיחות ח"א עמ' 41. ועוד. על יסוד דברי המדרש תנחומא וארא טו), שכל עיקר החידוש במתן תורה הוא היכולת לזכך את העולם ולהעלותו לקדושה.